

dr hab. Grzegorz Maciorowski
Uniwersytet Przyrodniczo w Poznaniu
Wydział Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach
Instytut Zoologii, Zakład Zoologii
gmaqclanga@gmail.com

Poznań, 14.12.2018

Recenzja osiągnięcia naukowego oraz dorobku naukowego, dydaktycznego,
popularyzatorskiego i organizacyjnego dr inż. Doroty Zawadzkiej, ubiegającej się
o uzyskanie stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk
leśnych w dyscyplinie leśnictwo

1. Sylwetka habilitanta

Dr inż. Dorota Zawadzka ukończyła w 1988 roku studia na Wydziale Leśnym Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie uzyskując tytuł mgr inż. Tematem jej rozprawy doktorskiej były "Elementy ekologii populacji bociana czarnego (*Ciconia nigra* L.) w Kampinoskim Parku Narodowym". Również na Wydziale Leśnym SGGW w Warszawie w roku 2000 uzyskała tytuł doktora nauk leśnych w zakresie leśnictwa po obronie pracy pt. "Liczebność, ekologia żerowania i rozrodu zespołu ptaków drapieżnych w Wigierskim Parku Narodowym". Promotorem obu tych prac był Pan prof. dr hab. Jacek Goszczyński. Od 1989 do 1995 roku Pani doktor była asystentem Wigierskiego Parku Narodowego a od 1.09.2009 roku do chwili obecnej pracuje na stanowisku adiunkta w Instytucie Nauk Leśnych na Uniwersytecie Łódzkim. Od początku działalności naukowej związana jest ściśle z badaniami i ochroną różnych gatunków ptaków żyjących w lasach w szczególności zaś sposób z ginącym głuszcem *Tetrao urogallus* oraz leśnymi gatunkami ptaków szponiastych.

2. Ocena przedstawionego osiągnięcia naukowego (Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1113))

Na osiągnięcie naukowe przedstawione przez Panią doktor inż. Dorotę Zawadzką składa się cykl czterech tematycznych publikacji naukowych ujętych pod wspólnym tytułem: "Wpływ struktury wiekowej lasu na różnorodność biologiczną awifauny w

borach Puszczy Augustowskiej ". Prace te zostały opublikowane w latach 2016-2018 w 3 czasopismach indeksowanych przez Science Citation Index (Silva Fennica, Polish Journal of Ecology i Sylwan - 2 prace) a ich wskaźnik cytowań IF waha się od 0,436 do 1,495. Trzy z tych publikacji mają charakter prac napisanych przez wielu autorów jednak w każdej z nich Pani dr Dorota Zawadzka jest głównym autorem a jej udział w ich przygotowaniu został określony na poziomie 80%. W czwartej pracy Pani doktor jest jedynym autorem.

Tematyka prac jest jednolita i dotyczy wyboru drzew i drzewostanów przez ptaki gniazdujące w dziuplach oraz zasobności biologicznej zróżnicowanych wiekowo lasów Puszczy Augustowskiej. Starannie zaplanowane i przeprowadzone w latach 2005 -2017 badania oparto na wyborze 35 reprezentatywnych powierzchni próbnych. W pierwszej z tych prac pt. " The availability of cavity trees along an age gradient in fresh pine forest" habilitantka bada zmienność ilościową drzew dziuplastych w zależności od struktury wiekowej drzewostanu wskazując jednoznacznie na szczególnie pozytywne znaczenie dla gniazdowania tej grupy ptaków a zwłaszcza gatunków najrzadszych, takich jak włochatka *Aegolius funereus*, gągoł *Bucephala clangula*, nurogęś *Mergus merganser* czy siniak *Columba oenas* w lasach najstarszych, o średniej wieku znacznie przekraczającej obowiązujący obecnie wiek rębności.

W drugiej pracy pt. "Charakterystyka drzew gniazdowych dzięcioła czarnego w Puszczy Augustowskiej" autorka analizuje preferencje gniazdowe wymienionego w tytule pracy gatunku. Ten zaliczany do grupy Natura 2000 ptak jest dobrym wskaźnikiem jakości środowiska leśnego. Na podstawie imponującej liczby 229 znalezionych dziupli Pani doktor wykonuje szereg analiz wskazując jednoznacznie na nieocenioną rolę starodrzewów sosnowych (średni wiek wybieranych przez tego ptaka sosen w warunkach badanego kompleksu leśnego to aż 159 lat) dla właściwej egzystencji tego ptaka.

W trzeciej pracy opublikowanej w 2018 roku w Polish Journal of Ecology pt. "Importance of the old forest tree stands for bird diversity in managed pine forests - a case study from Augustów Forest (NE Poland) " zajmuje się analizą ilościową ptaków w drzewostanach zróżnicowanych wiekowo. Habilitantka stwierdza, że liczba gatunków wzrastała wraz z wiekiem lasu od 5 na uprawach do 38 w starodrzewach. Wśród ogólnej liczby 60 gatunków aż 14 gatunków ptaków było obecnych tylko w najstarszej fazie rozwojowej lasu. Zagęszczenia par lęgowych zmieniały się w

zakresie od 8,8 par/10 ha w najmłodszych drzewostanach do 102 par/10 ha w najstarszych. Autorka podkreśla też bardzo ważną rolę najstarszych lasów w utrzymaniu leśnych gatunków ptaków drapieżnych. W pracy tej habilitantka zauważa, że drzewostany w wieku powyżej 140 lat zasiedla grupa najbardziej wyspecjalizowanych gatunków, w której znajdują się duże ptaki gniazdujące w koronach drzew, m.in. bielik *Haliaeetus albicilla*, dziuplaki z dzięciołem czarnym, tworzącym warunki dla dziuplaków wtórnych takich jak: siniak *Columba oenas*, puszczyk *Strix aluco*, włochatka *Aegolius funereus*, gągoł *Bucephala clangula*, sóweczka *Glaucidium passerinum*, muchołówka mała *Ficedula parva* czy jerzyk *Apus apus*. Część z nich to najrzadsze gatunki lęgowe naszych lasów.

Czwarta publikacja pt. "Dziuple w ekosystemach leśnych: formowanie, rozmieszczenie, znaczenie ekologiczne i wskazania ochronne" ma charakter pracy przeglądowej. Habilitantka analizuje źródła powstawania dziupli oraz ich znaczenie dla bytowania przedstawicieli różnych grup zwierząt. Autorka publikacji daje też szereg praktycznych wskazań jak poprzez umiejętne prowadzenie gospodarki leśnej można zwiększać ich ilość i wpływać pozytywnie na różnorodność biologiczną lasu.

Przedstawiony przez Panią doktor cykl 4 publikacji stanowi jednolitą całość ukazującą wartość i znaczenie różnych faz rozwojowych lasu a zwłaszcza najstarszych drzewostanów dla zachowania różnorodności biologicznej.

Stwierdzam, że mimo pewnego mankamentu jakim jest opublikowanie dwóch prac w języku polskim, mogącym ograniczać ich międzynarodowy odbiór, przedstawione przez panią dr inż. Dorotę Zawadzką osiągnięcie naukowe stanowi cenny wkład w wiedzę o leśnych gatunkach ptaków oraz znaczeniu różnego rodzaju lasów w utrzymaniu ich populacji i spełnia merytorycznie wymagania określone w Art. 17 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym.

3. Ocena dorobku naukowego habilitanta

Na dorobek naukowy Pani dr inż. Doroty Zawadzkiej składa się 52 artykuły naukowe z czego 8 opublikowanych w czasopismach posiadających współczynnik wpływu IF (Acta Ornithologica, Polish Journal of Ecology, Sylwan, European Journal Wildlife Researches, PloS One). Dorobek ten wskazuje na główną specjalizację habilitanta jaką jest ornitologia oraz jej praktyczne wykorzystanie w ochronie przyrody. Warto podkreślić, że wszystkie prace indeksowane przez Science Citation Index zostały

opublikowane po obronie doktoratu i wskazują na wyraźny, właściwy rozwój naukowy habilitanta. Nie bez znaczenia jest też duży wkład w rozwój wiedzy i praktyczną ochronę głuszca *Tetrao urogallus*, któremu dr Dorota Zawadzka poświęciła aż 6 z tych prac. Warto podkreślić, że związane to było z wieloletnią ciężką pracą terenową wymagającą odpowiedniego planowania i uporu w realizacji badań a ich konsekwencją były praktyczne działania skierowane na jego ochronę. Łączny wskaźnik cytowań IF tych prac wynosi 8,592 (180 pkt. MNiSW). Wśród pozostałych 44 prac znajdujących się na liście B MNiSW na uwagę zasługuje zaangażowanie habilitanta w badania i ochronę ptaków szponiastych oraz kuraków leśnych. Warto też podkreślić, że 36 z nich napisano po obronie doktoratu. Pani doktor jest też autorem lub współautorem aż 8 monografii naukowych oraz 11 rozdziałów w tego typu pracach. W jej dorobku znajduje się również 8 prac konferencyjnych. Pewnym mankamentem dorobku naukowego habilitanta jest publikowanie prac niemal wyłącznie w krajowych zespołach eksperckich. Na aspekt ten Pani doktor powinna zwrócić uwagę w przyszłości i w miarę możliwości poszerzać współpracę z autorami z innych krajów. Podjęcie takiej bowiem współpracy umożliwia w rozwoju naukowym prezentację osiągnięć na arenie międzynarodowej w postaci publikacji w najlepszych czasopismach naukowych a także pozwala na realizację wspólnych badań i nabieranie niezbędnego w rozwoju każdego pracownika naukowego doświadczenia oraz niewątpliwie rzutuje na jego rozpoznawalność w świecie nauki. Na uwagę zasługuje duże zaangażowanie habilitanta w aktywność konferencyjną. W swoim dorobku posiada aż 45 wygłoszonych referatów lub przygotowanych posterów konferencyjnych.

Bardzo ważnym elementem prowadzenia badań naukowych jest ich odpowiednie planowanie, zdobywanie funduszy i ich prowadzenie. Pani dr inż. Dorota Zawadzka była uczestnikiem 12 różnego rodzaju projektów i zleceń tematycznych a w jednym grancie Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków była kierownikiem.

Biorąc pod uwagę całokształt dorobku naukowego habilitanta, mimo pewnych uwag związanych z bardzo ograniczoną aktywnością na arenie międzynarodowej, uważam, że Pani doktor inż. Dorota Zawadzka spełnia wymogi stawiane w procedurze habilitacyjnej dotyczącej dorobku naukowego.

4. Ocena dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i organizacyjnego

Pani dr inż. Dorota Zawadzka charakteryzuje się bogatym dorobkiem dydaktycznym. Pracując w Instytucie Nauk Leśnych na Uniwersytecie Łódzkim prowadzi liczne przedmioty z szeroko rozumianej zoologii, ekologii i ochrony przyrody. Była też promotorką 25 prac inżynierskich. Prowadziła liczne szkolenia, kursy i warsztaty dydaktyczne dla nauczycieli, kandydatów na myśliwych i leśników. Habilitantka posiada niezwykle imponujący dorobek popularyzatorski, często nie doceniany ale jakże potrzebny przy kształtowaniu odpowiednich postaw. Jest autorką ponad 300 prac popularno-naukowych. Wykazuje wielkie zaangażowanie w działania organizacyjne. Jest aktywnym członkiem Galliformes Specialist Group IUCN, Polskiego Towarzystwa Leśnego oraz Sekcji Ornitologicznej PTZool. Od wielu lat zasiada w zarządzie Komitetu Ochrony Orłów, jest wiceprezesem Komitetu Ochrony Kuraków. Wszystkich jej aktywności niemal nie sposób wymienić w powyższej recenzji.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzam, że Pani dr inż. Dorota Zawadzka wykazała się niezwykle różnorodną i bogatą działalnością dydaktyczną, popularyzatorską oraz organizacyjną. Wg mojej opinii spełnia wymogi stawiane w postępowaniu habilitacyjnym.

5. Wnioski końcowe

Biorąc pod uwagę całokształt dorobku Pani dr inż. Doroty Zawadzkiej, jej osiągnięcia naukowe, dydaktyczne, popularyzatorskie i organizacyjne stwierdzam, że spełnia ona wymagania stawiane w Ustawie o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach naukowych i tytule w zakresie sztuki. W związku z powyższym wnoszę do Wysokiej Rady Wydziału Leśnego Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk leśnych, w dyscyplinie leśnictwo.

Poznań, 14.12.2018 roku

.....

dr hab. Grzegorz Maciorowski